

PATVIRTINTA

Jonavos r. Ruklos J. Stanislauskos mokyklos -
daugiafunkcio centro direktoriaus

2017 m. lapkričio 10 d. įsakymu Nr. V1-304

**JONAVOS R. RUKLOS JONOS STANISLAUKO MOKYKLOS –
DAUGIAFUNKCIO CENTRO
SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS
APRAŠAS**

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Jonavos r. Ruklos Jono Stanislauskos mokyklos – daugiafunkcio centro (toliau mokykla) „Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašas“ (toliau – tvarkos aprašas) parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. Nr. V-190 įsakymu patvirtintomis „Smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijomis“.

2. Tvarkos aprašo paskirtis – užtikrinti sveiką, saugią, mokinio asmenybės augimui, brandai ir ugdymuisi palankią aplinką mokykloje, užkertančią kelią smurto, patyčių ir prievartos apraiškoms.

3. Tvarkos aprašas nustato smurto ir patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą individualiu, klasės, grupės, ugdymo įstaigos, šeimos lygmeniu mokykloje.

4. Tvarkos aprašas vadovaujasi šiais principais:

4.1. į smurtą ir patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl lyties, seksualinės orientacijos, negalės, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

4.2. kiekvienas mokyklos administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, pastebėjęs ir/ar sužinojęs apie smurtą bei patyčias, turi reaguoti ir stabdyti;

4.3. veiksmų turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų, besityčiojančiųjų ar patiriančių patyčias amžiaus ir pareigų;

4.4. kiekvienas mokyklos bendruomenės narys ar mokykloje dirbantis darbuotojas turi mokėti tinkamai reaguoti smurto ir patyčių situacijoje.

5. Visi mokyklos bendruomenės nariai, įsigaliojus tvarkos aprašui, turi būti supažindinti su tvarkos aprašu pasirašytinai:

5.1. pedagoginius ir nepedagoginius darbuotojus supažindina mokyklos direktorius;

5.2. ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo skyriaus darbuotojus supažindina skyriaus pavadootoja ugdymui;

5.3. mokinius supažindina klasės vadovai per pirmąją mokslo metų valandėlę;

5.4. tėvus (globėjus, rūpintojus) supažindina klasės vadovai ir grupių auklėtojos per pirmąją klasės ir grupės tėvų susirinkimą.

6. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

6.1. patyčios – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui;

6.2. patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

6.2.1. žodinės patyčios: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

6.2.2. fizinės patyčios: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

6.2.3. socialinės patyčios: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

6.2.4. elektroninės patyčios: skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas, siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.;

6.3. patyčias patiriantis vaikas – mokinys, iš kurio yra tyčiojama;

6.4. besityčiojantysis/skriaudėjas – vaikas ar suaugęs, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų;

6.5. patyčias patiriantis suaugęs – administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar techninis darbuotojas, iš kurio tyčiojasi mokinys (-iai);

6.6. patyčių stebėtojas – vaikas, matantis ar žinantis apie patyčias;

6.7. patyčių prevencija – veikla, skirta patyčių rizikai mažinti, imantis mokyklos bendruomenės narių (vaikų, administracijos atstovų, pedagogų, švietimo pagalbos specialistų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) švietimo, informavimo ir kitų priemonių;

6.8. patyčių intervencija – visuma priemonių, taikomų visiems patyčių dalyviams (patiriantiems, besityčiojantiems, stebėtojams), esant poreikiui įtraukiant jų tėvus (globėjus, rūpintojus);

6.9. patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną – patyčių situacijos mokykloje stebėjimas, renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolimesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

II SKYRIUS

SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA BEI PREVENCIJA MOKYKLOJE

7. Smurto ir patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi mokyklos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi mokyklos vadovas, Vaiko gerovės komisijos nariai, klasių vadovai ir grupių auklėtojai, o jos vykdyje dalyvauja visi mokyklos bendruomenės nariai.

8. Mokyklos vadovas yra atsakingas už mokyklos Tvarkos aprašo vykdymą, stebėsenos rezultatais grįsto kasmetinio mokyklos smurto ir patyčių prevencijos priemonių plano parengimą, kuris yra Vaiko gerovės komisijos plano dalis. Mokyklos bendruomenė supažindinama su planu, vykdymo eiga bei rezultatais.

9. Tvarkos aprašo įgyvendinimą koordinuoja direktoriaus įsakymu paskirti ne mažiau kaip trys Vaiko gerovės komisijos nariai, kurie kasmet:

9.1. inicijuoja ir koordinuoja anoniminės vaikų apklausos vykdymą ir apibendrina jos rezultatus;

9.2. surenka apibendrintus duomenis iš klasių vadovų ar direktoriaus pavaduotojų ugdymui dėl mokykloje fiksuotų pranešimų apie patyčias ir atlieka jų analizę;

9.3. remiantis apklausos ir pranešimų apie patyčias analizės duomenimis, rengia patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą;

9.4. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį Vaiko gerovės komisijos posėdyje;

9.5. teikia siūlymus mokyklos vadovui dėl patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo mokykloje, mokyklos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo patyčių prevencijos ar intervencijos srityje ir kitais klausimais;

9.6. teikia siūlymus mokyklos vadovui dėl mokyklos Tvarkos aprašo tobulinimo;

9.7. atlieka kitus mokykloje Tvarkos apraše numatytus veiksmus.

10. Klasės vadovai ir grupių auklėtojai vykdo patyčių stebėseną ir prevenciją savo klasėje/grupėje:

10.1. kuria psichologiškai saugų klasės, grupės mikroklimatą, nuolat stebi situaciją klasėje, grupėje ir aptaria ją su ugdytiniais;

10.2. klasės valandėlių, ugdomųjų veiklų metu aptaria su ugdytiniais patyčių formas: aiškinasi, kas joms būdinga, kaip jas atpažinti, tinkamai reaguoti, kuo skiriasi patyčios nuo konfliktinės situacijos, kokios yra pagalbos galimybės;

10.3. tėvų susirinkimų metu aptaria klasės, grupės mikroklimatą, vykdo pedagoginį švietimą patyčių prevencijos temomis, skatina tėvus nedelsiant reaguoti į informaciją apie patyčias bei bendradarbiauti sprendžiant konfliktines situacijas, kad jos neperaugtų į patyčias;

10.4. kasmet išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie patyčias klasėje, grupėje, informuoja Vaiko gerovės komisijos atsakingus narius apie taikytų prevencijos priemonių rezultatus klasėje, grupėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su patyčiomis.

11. Švietimo pagalbos specialistai vykdo patyčių stebėseną ir prevenciją pagal savo veiklos pobūdį:

11.1. specialusis pedagogas, logopedas individualių konsultacijų metu teikia būtiną informaciją mokyklos darbuotojams apie specialiųjų poreikių mokinio elgesio ypatumus patyčių prevencijos tikslais;

11.2. socialinis pedagogas teikia metodinę pagalbą klasės vadovams, dalykų mokytojams, grupių auklėtojams, vykdo teisinį mokinių švietimą;

11.3. psichologas dirba individualių užsiėmimų metu su vaikais patyčių prevencijos tikslais. Teikia metodinę pagalbą klasės vadovams, grupių auklėtojams ar dalykų mokytojams.

III SKYRIUS

SMURTO IR PATYČIŲ INTERVENCIJA MOKYKLOJE

12. Visais įtariamų ir realių patyčių atvejais kiekvienas mokyklos administracijos atstovas, mokytojas ar švietimo pagalbos specialistas, kitas darbuotojas reaguodamas nedelsiant:

12.1. įsikiša įtarus ir/ar pastebėjus patyčias – nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus;

12.2. primena mokiniui, kuris tyčiojasi, mokyklos nuostatas ir elgesio taisykles;

12.3. esant grėsmei mokinio sveikatai ar gyvybei, nedelsiant kreipiasi į asmenis, galinčius suteikti pagalbą (tėvus (globėjus, rūpintojus) ir/ar mokyklos darbuotojus) ir/ar institucijas (pvz.: policiją, greitąją pagalbą ir kt.);

12.4. informuoja klasės vadovą, socialinį pedagogą apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias (jei turi) pateikia išsaugotus įrodymus;

12.5. jei tiesiogiai informuoja Vaiko gerovės komisijos pirmininką, psichologą ar socialinį pedagogą apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias, kartu pateikia užpildytą pranešimo apie patyčias formą (priedas Nr.1).

13. Mokyklos administracijos atstovo, mokytojo, švietimo pagalbos specialisto ar kito darbuotojo veiksmai, atliekami nedelsiant, įtarus ir/ar pastebėjus patyčias kibernetinėje erdvėje ar gavus apie jas pranešimą:

13.1 išsaugo vykstančių kibernetinių patyčių įrodymus ir nedelsiant imasi visų reikiamų priemonių kibernetinėms patyčioms sustabdyti;

13.2. įvertina grėsmę mokiniui, jo sveikatai ir esant poreikiui kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus rūpintojus) ar mokyklos darbuotojus bei mokykloje dirbantį visuomenės sveikatos priežiūros specialistą) ar institucijas (pvz., policija, greitoji pagalba);

- 13.3. surenka informaciją apie besityčiojančių tapatybę, dalyvių skaičių ir kitus galimai svarbius faktus;
- 13.4. informuoja klasės vadovą, Vaiko gerovės komisijos pirmininką, psichologą ar socialinį pedagogą apie kibernetines patyčias ir pateikia įrodymus (išsaugotą informaciją);
- 13.5. socialiniam pedagogui arba vienam iš vaiko gerovės komisijos narių (psichologui, V GK pirmininkui) atsakingų už Patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymą, klasės vadovas perduoda užpildytą pranešimo apie patyčias formą (priedas Nr. 1).
14. Klasės vadovas gavęs informaciją apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias:
- 14.1 išsiaiškina situaciją ir nustato, ar tai patyčių atvejis;
- 14.2. organizuoja individualius pokalbius su patyčių dalyviais, informuoja jų tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia mokinių tėvus dalyvauti pokalbiuose;
- 14.3. visais atvejais apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias informuoja ir pateikia užpildytą pranešimo formą vienam iš Vaiko gerovės komisijos narių, kurie yra atsakingi už tvarkos aprašo vykdymą (priedas Nr.1);
- 14.4. užpildytą formą priėmęs asmuo užfiksuoja patyčių atvejį „Smurto ir patyčių registracijos žurnale“ (žurnalas laikomas V GK pirmininko kabinete) bei el. dienyno „Tamo“ žinute informuoja mokyklos administraciją ir pedagogus.
15. Nesiliaujant patyčioms ar esant sudėtingesniais patyčių atvejais, klasės vadovas kreipiasi į Vaiko gerovės komisijos narius, atsakingus už tvarkos aprašo vykdymą.
16. Atsakingi Vaiko gerovės komisijos nariai įvertinę turimą informaciją:
- 16.1. kviečia Vaiko gerovės komisijos posėdį;
- 16.2. numato intervencijos veiksmų planą bei supažindina patyčias patyrusį ir jas vykdytį ugdytinį, jų tėvus (globėjus, rūpintojus) su planu ir jo nevykdymo pasekmėmis;
- 16.3. informuoja mokyklos direktorių apie esamą situaciją;
- 16.4. vykdo veiksmų plane numatytas veiklas, stebi, analizuoja, organizuoja posėdžius situacijos pakartotiniam įvertinimui, esant poreikiui koreguoja veiksmų planą;
- 16.5. jei veiksmų plane numatytos veiklos yra neefektyvios, kreipiasi pagalbos į:
- 16.5.1. Jonavos rajono tarnybas (Vaiko teisių apsaugos, pedagoginę psichologinę), policijos komisariato pareigūnus bei Socialinių paslaugų centrą;
- 16.5.2. savivaldybės administracijos Vaiko gerovės komisiją dėl vaiko minimalios ar vidutinės priežiūros priemonių skyrimo.
17. Mokyklos vadovas (jo nesant vadovo pavaduotoją), nedelsiant informuojamas ir imasi tvarkos apraše numatytų veiksmų, kai:
- 17.1. mokyklos darbuotojų atžvilgiu patiriamos patyčios iš mokinio/mokinių;
- 17.2. mokinio atžvilgiu patiriamos patyčios iš mokyklos darbuotojų;
18. Mokyklos vadovas, sužinojęs apie mokyklos darbuotojo patiriamas patyčias arba mokyklos darbuotojo tyčiojimąsi, imasi mokyklos veiklos dokumentuose numatytų veiksmų.
19. Patyčių dalyviams pagal individualius poreikius mokykloje teikiama švietimo pagalbos specialistų ar pedagogų pagalba. Tais atvejais, kai yra kitos priežastys, dėl kurių negali būti teikiama švietimo ar kita pagalba ar netikslinga ją teikti mokykloje, Vaiko gerovės komisija rekomenduoja kreiptis į kitas pagalbą teikiančias institucijas.

IV SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

20. Visi dokumentai ir duomenys, susiję su mokiniu ir jo asmeniniu gyvenimu, yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti mokinio teises ir teisėtus jo interesus.

21. Patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašas yra skelbiamas mokyklos internetinėje svetainėje.

22. Kiekvienų mokslo metų pabaigoje atliekama anoniminė mokinių, jų tėvų (globėjų) ir pedagogų apklausa, siekiant išsiaiškinti patyčių situaciją mokykloje. Duomenys apibendrinami ir pagal gautus rezultatus sudaromas veiklų planas kitiems mokslo metams.

JONAVOS R. RUKLOS JONOS STANISLAUKO MOKYKLOS –
DAUGIAFUNKCIO CENTRO
PRANEŠIMO APIE SMURTĄ AR PATYČIAS FORMA

Pranešimo data

Bendrieji duomenys:

Kas pranešė apie patyčias:	
Kam pranešė apie patyčias:	
Kur įvyko patyčios:	
Kada įvyko patyčios:	
Kokia patyčių forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota:	
<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>Žodinės patyčios</i> ○ <i>Fizinės patyčios</i> ○ <i>Elektroninės patyčios</i> ○ <i>Kiti pastebėjimai (įrašyti)</i> 	
Ar yra žinoma, kad tai ne pirmas kartas?	

Duomenys apie patyčių dalyvius:

Vaiko, <i>patyrusio patyčias</i> vardas, pavardė, klasė:	
Vaiko/-ų, <i>kuris tyčiojosi</i> vardas, pavardė, klasė:	
Vaiko/-ų, <i>stebėjusio patyčias</i> vardas, pavardė, amžius, klasė:	

Išsamesnė informacija apie įvykį:

--

Mokyklos pedagogo ar kito darbuotojo elgesys šioje patyčių situacijoje:

--

Veiksmų po įvykio planas su:

Asmeniu patyrusiu patyčias:	
Asmeniu, kuris tyčiojosi:	
Stebėtojais:	
Patyčių dalyvių tėvais:	
Kitais mokyklos darbuotojais:	
Kita (įrašyti):	